

Техінка засідки для малих піхотних підрозділів

Засідка — раптовий напад з задалегідь підготовлених позицій на окремий підрозділ супротивника задля виконання поставленої мети. Засідка вважається характерним елементом тактики сучасної війни це пояснюється кількома причинами перш за все за допомогою засідок розвідники відносно невеликими силами можуть завдавати відчутних втрат супротивнику. Вибір правильного місця засідки, застосування технічних засобів спостереження, мінування, тощо є обов'язковими умовами успішного виконання завдання. Нанесення малими силами максимального ураження противнику, відволікання від основного напрямку атаки головного підрозділу, затримка ворога... — такі завдання вирішуються в ході реалізації задуму. У організації засідки, як у військовому ремеслі взагалі немає дрібниць, тому всім характерним моментам має бути приділено якнайбільшу увагу. Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться військовою справою. Стане в нагоді під час підготовки військовослужбовців Збройних Сил України, Національної гвардії України, Національної поліції України, Служби безпеки України

ТЕХНІКА ЗАСІДКИ ДЛЯ МАЛИХ ПІХОТНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

**РОЗРОБЛЕНО ВЕТЕРАНАМИ СИЛ
СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ТА ПІХОТИ**

Видавництво
«ЛІТЕРА»
Київ – 2023

УДК 355.40
Т 38

Техніка засідки для малих піхотних підрозділів. — Київ: Вид. «Літера»,
Т 38 2023. — 136 с.

ISBN 978-966-370-779-2

Засідка — раптовий напад з заздалегідь підготовлених позицій на окремий підрозділ супротивника задля виконання поставленої мети. Засідка вважається характерним елементом тактики сучасної війни це пояснюється кількома причинами перш за все за допомогою засідок розвідники відносно невеликими силами можуть завдавати відчутних втрат супротивнику. Вибір правильного місця засідки, застосування технічних засобів спостереження, мінування, тощо є обов'язковими умовами успішного виконання завдання. Нанесення малими силами максимального ураження противнику, відволікання від основного напрямку атаки головного підрозділу, затримка ворога... — такі завдання вирішуються в ході реалізації задуму. У організації засідки, як у військовому ремеслі взагалі немає дрібниць, тому всім характерним моментам має бути приділено якнайбільшу увагу.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться військовою справою. Стане в нагоді під час підготовки військовослужбовців Збройних Сил України, Національної гвардії України, Національної поліції України, Служби безпеки України.

ISBN 978-966-370-779-2

© Видавництво «Літера», 2023.

За тих, хто жив до нас, за живих і полеглих

ОГЛЯД КУРСУ

Втрачене мистецтво засідки

Засідка — одна з найбільш поширених, але найменш зрозумілих тактичних навичок у сучасній армії США. Причина цього криється в рішенні армії США використовувати тактичні сценарії для невеликих підрозділів, або «смуги», як основу для більшості тренінгів з лідерства в армії. Очевидно, що лідерство — це складне мистецтво, якому важко навчити і яке важко оцінити. Конкретні навички та якості, необхідні для ефективного лідерства, можуть відрізнятись залежно від професійної спеціалізації лідера та поставленої місії. Тому армія обрала піхотні операції малих підрозділів як базову модель для навчання лідерству всього особового складу, будь то піхотинці, логісти, пілоти, механіки тощо.

Коли кадети-офіцери Сухопутних військ проходять підготовку, вони пробігають тактичні смуги для невеликих підрозділів в рамках оцінювання, навіть якщо їм ніколи не судилося стріляти з зброї в бою. Базова підготовка і базові сержантські школи також використовують малі підрозділи для тренувань і оцінювання. Багато з найавторитетніших шкіл лідерства, таких як Школа рейнджерів, в першу чергу зосереджуються на тактичних смугах для малих підрозділів. Компоненти кваліфікаційних курсів Сил спеціальних операцій, такі як Кваліфікаційний курс Сил спеціальних операцій, дуже схожі на Школу рейнджерів і знову ж таки використовують тактичні смуги для малих підрозділів як основне середовище для навчання та оцінки кандидатів.

Коли студенти вступають до будь-якої зі згаданих вище «шкіл», вони, як правило, приходять з надзвичайно різним рівнем досвіду. Навіть ті, хто навчається в школі рейнджерів або на курсах спецназу, іноді є новобранцями без бойового досвіду, які мають за плечима трохи більше, ніж базову підготовку, коли йдеться про тактичні знання. У

курсантів базової підготовки та кадетів середній рівень досвіду, як правило, ще нижчий. Це означає, що тактичні смуги для невеликих підрозділів, які використовуються для тренувань і оцінювання в цих різних навчальних закладах, повинні бути дуже базовими і починатися з самого початку, припускаючи, що студенти не мають попереднього тактичного досвіду.

Дотримуватися базових принципів означає, що операції мають бути невеликими. Операції на рівні підрозділу простіше і легше проводити, ніж на рівні взводу або роти, тому основна увага під час навчання в школі приділяється тактиці на рівні підрозділу. Однак, згідно з доктриною армії США, існує лише невелика кількість тактичних завдань або місій, які може виконувати підрозділ самостійно, а саме: розвідка та засідка. Не дивно, що переважна більшість тактичних смуг, які проводяться в більшості шкіл, для простоти є смугами засідок.

Однак, насправді, влаштувати засідку — це не просте завдання. Тому школам довелося спростити засідку до чіткого, передбачуваного набору кроків, які легко запам'ятати і виконати навіть недосвідченим солдатам. Розбиття засідки таким чином також полегшує інструкторам і оцінювачам, які не мають тактичного досвіду, оцінювати роботу студентів, просто виставляючи оцінку «так» або «ні» за переліком чітко визначених критеріїв, які можна побачити і проконтролювати. Введення в сценарій реалістичних умов або живого, мислячого ворога рідко буває практичним, оскільки більшість студентів мають достатньо проблем з виконанням поставлених завдань у правильному порядку, навіть якщо ворог просто йде по дорозі, а потім перекидається і гине при перших пострілах.

Все це означає, що більшість військовослужбовців мають багато можливостей (принаймні, більше, ніж при виконанні інших тактичних завдань) відпрацьовувати подібні «консервовані» контрольні списки дій у засідці знову і знову. В результаті, більшість військовослужбовців починають ототожнювати слово або поняття «засідка» з тим, що вони бачили в школі, а це, скоріш за все, дуже далеко від того, як може виглядати справжня засідка в бою. Така ж картина спостерігається і в програмах підготовки з лідерства та тактики малих підрозділів інших родів військ, але вона дещо менш поширена, ніж в армії.

Як і більшість військових доктрин, немає нічого поганого в традиційній шкільній формулі засідки, якщо її розуміти в контексті

того, для чого вона спочатку призначалася. Шкільна підготовка і доктринальні публікації, на яких вона ґрунтується, мають бути відправною точкою або фундаментом, на якому можна будувати подальші рівні тактичної майстерності. На жаль, більшість військовослужбовців так і не мають можливості перейти на цей наступний рівень і в підсумку повторюють одні й ті ж самі, засновані на процесах, тренування знову і знову, в результаті чого у них формується невірне уявлення про тактику засідки.

Навіть просунуті школи, такі як Школа рейнджерів і Кваліфікація спецназу, стикаються з подібними проблемами. Хоча такі школи надають чудові можливості для підготовки командирів і тактиків невеликих підрозділів, більшість інструкторів Рейнджерів або інструкторів Q-Course скажуть вам, що у них просто не вистачає часу, щоб висвітлювати такі тактичні теми, як засідка, так детально, як вони хотіли б в ідеальному світі. Особливе розчарування серед інструкторів викликає те, що елітні військові навчальні заклади дедалі більше відкриті для новобранців, а це означає, що навчання повинно відповідати «найнижчому спільному знаменнику», замість того, щоб переходити до більш складних предметів з більш досвідченими студентами.

На відміну від того, як більшість військовослужбовців розуміють тактику засідки впродовж багатьох років, в результаті щойно обговорених проблем, справжнє мистецтво тактики засідки є надзвичайно широким і складним. Піхота і сили спеціальних операцій розробляли і вдосконалювали техніку влаштування засідок протягом століть. Зовсім недавно американські сили спеціальних операцій у В'єтнамі набули великого досвіду проведення засідок і реагування на них, воюючи проти висококваліфікованого і запекло мотивованого ворога. Багато з цих воїнів в'єтнамської епохи мали можливість навчатися у старших командирів, які воювали проти японців і німців у Другій світовій війні. Якщо ви переглянете тактичні посібники, опубліковані в ці періоди, ви знайдете багато креативних методів та ідей щодо засідок, які вже не включені в сучасну доктрину. Оскільки з роками тактика засідок спрощувалася, в деяких випадках для того, щоб відповідати вимогам шкіл лідерства, ці безцінні тактичні знання і досвід були втрачені.

Ця книга має на меті допомогти заповнити прогалину в сучасній військовій доктрині та підготовці, пропонуючи просте і зрозуміле

обговорення більш досконалих методів засідок, які були випробувані кров'ю під час Другої світової війни та В'єтнаму, а також більш сучасної тактики, розробленої піхотою і силами спеціальних операцій під час глобальної війни з тероризмом. На додаток до публікацій зі спеціальної тактики, деякі інші автори останнім часом визначили необхідність фіксації отриманих уроків і тактичного досвіду ведення бою малими підрозділами. Зокрема, в книзі «Спеціальна розвідка і передовий досвід патрулювання малими підрозділами» підполковника у відставці Еда Волкоффа детально розглядається величезний досвід Сил спеціальних операцій армії США у В'єтнамі і застосування цих уроків до сучасних загроз.

Про що ця книга

Як і більшість книг зі спеціальної тактики, ця книга має на меті надати короткий довідник з конкретної теми, який легко читається і містить якомога більше корисної інформації. Ця книга зосереджена на тактиці піхотної засідки, яка має найширше застосування на полі бою в реальних умовах. Тактика, методи і сценарії, наведені в цій книзі, навмисно узагальнені, щоб їх можна було застосувати до широкого спектру бойових операцій — від високоінтенсивної звичайної війни до конфліктів низької інтенсивності і протиповстанських дій.

У книзі також представлено низку концепцій або «будівельних блоків», включаючи різні способи використання місцевості/перешкод, різні тактичні побудови та різні способи застосування мін і пасток. Хоча в книзі наведено кілька прикладів того, як об'єднати ці різні будівельні блоки в розумні тактичні плани, читач повинен сам з'ясувати, як скласти різні частини разом, щоб вони відповідали його/її конкретній тактичній ситуації. Ми не рекомендуємо намагатися робототехнічно копіювати або відтворювати пропозиції, методи або сценарії, наведені в цій книзі. Вони наведені лише як приклади. Коротше кажучи, ця книга надає добірку «будівельних матеріалів» та деякі ідеї щодо їх використання, але саме ви маєте проявити власну творчість та ініціативу, щоб розробити найкращий план засідки відповідно до вимог вашої місії.

Хоча концепції та приклади, наведені в цій книзі, можуть бути застосовані майже до будь-якої місії або сценарію засідки, є кілька ключових питань, які не були детально розглянуті в цій книзі і будуть розглянуті в наступних публікаціях. По-перше, протитанкові засідки та протитанкова тактика загалом є дуже широкою темою, яку ми не можемо детально висвітлити в одному томі. Хоча тактика, описана в цій книзі, може виявитися корисною для протитанкових операцій, існують додаткові фактори, які слід враховувати при боротьбі з танками, і які ми не розглянули детально.

По-друге, хоча тактика засідки і тактика протидії засідкам тісно пов'язані між собою, вони є дуже широкими темами, кожна з яких заслуговує на окрему увагу. Тому, незважаючи на те, що в цій книзі є багато уроків, які можуть виявитися корисними для військ, що намагаються розвинути свої можливості протидії засідкам, ми будемо змушені приберегти конкретні методи і тактику протидії засідкам для наступних публікацій, де ми зможемо розглянути їх в деталях, на що вони заслуговують. У цій книзі також не розглядаються в деталях конкретні методи застосування вибухівки, мін і мін-пасток. Хоча в книзі розглядаються способи включення такої зброї і пасток у більш масштабний план засідки, конкретні технічні навички виготовлення і застосування вибухових пристроїв є дуже складною темою і виходять за рамки цієї книги.

Ця книга має на меті доповнити інші книги зі спеціальної тактики, як наявні, так і ті, що готуються до друку, особливо ті, що стосуються піхотного бою та тактики малих підрозділів. Якщо ви ще не читали наші книги *«Піхотний бій у сільській місцевості на рівні підрозділу»* та *«Застосування кулеметів у малих підрозділах»*, ми настійно рекомендуємо ці книги як доповнення до цієї книги про тактику засідки. Ці книги надають додаткову довідкову інформацію, допоміжну інформацію та тактичні принципи, які можуть виявитися дуже корисними при проведенні операцій із засідок.

ВСТУП

Чотири основи для виживання

«Чотири кити» виживання — це правильне мислення, обізнаність у ситуації, володіння навичками та фізична підготовка. Ці стовпи формують основу для успіху в будь-яких бойових ситуаціях. Цей посібник має на меті не стільки навчити конкретним технікам, скільки підвищити реальні шанси читача на виживання та успіх у реальній бойовій ситуації. Вправний стрілець, який психологічно не готовий до стресу бою і не готовий застосувати зброю на ураження, може програти невідготовленому супротивнику. Відсутність ситуаційної обізнаності, навіть на мить, може призвести до того, що досвідчений боєць стане жертвою некваліфікованого ворога. Тому будь-яка програма бойової підготовки повинна ґрунтуватися на наступних чотирьох стовпах.

Правильне мислення

Правильне мислення є найбільш важливим з чотирьох складових. Простіше кажучи, люди з правильним мисленням присвячують значний час і енергію підготовці до бою і тренуванню на випадок найгіршого сценарію. Багато людей навчаються стріляти з пістолета або вивчають бойове мистецтво, але їхні навички швидко занепадають, бо вони не тренуються достатньо часто. Мати правильне мислення означає бути жорстким, рішучим, ніколи не йти на компроміс і вживати всіх можливих заходів для забезпечення виживання. У бойовій ситуації мати правильне мислення означає бути готовим без вагань застосувати смертоносну силу і ніколи не здаватися під час бою, незважаючи на страх чи біль. Пропозиції щодо тренувань у цьому посібнику допоможуть вам розвинути правильне мислення.

Ситуаційна обізнаність

Відсутність ситуаційної обізнаності є однією з основних причин невдач або загибелі в бойових ситуаціях. У сучасному суспільстві ситуаційна обізнаність більшості людей дуже низька. Вони, як правило, проводять свій день, занурені у власні думки та проблеми, і мало звертають увагу на те, що відбувається навколо них. Люди, які живуть у відносно безпечному середовищі, впадають у ще більшу самозаспокоєність і непередбачуваність. Менталітет «це не може статися зі мною» може зрештою виявитися катастрофічно хибним. Більшість жертв злочинів, тероризму та інших смертоносних нападів прожили своє життя з думкою: «Це не може статися зі мною».

Люди з правильним мисленням розуміють важливість ситуаційної обізнаності і докладають дисциплінованих зусиль для її розвитку. Ситуаційна обізнаність починається з усвідомлення загрози та усвідомлення того, що погані речі можуть трапитися з кожним. Ситуаційна обізнаність передбачає намагання завжди залишатися пильними, не впадаючи в параною. У бойових умовах ситуаційна обізнаність включає в себе проведення детального вивчення місцевості перед розгортанням, відстеження тенденцій у тактиці противника та вивчення поточних розвідувальних звітів. Найкращий спосіб покращити свою ситуаційну обізнаність — це докласти свідомих зусиль для її постійного розвитку та вдосконалення.

Оволодіння навичками

Після того, як ви сформувавши правильне мислення і добре орієнтуєтесь в ситуації, наступним кроком буде забезпечення належних навичок або «інструментів» для самозахисту в бойовій обстановці. Прагнучи вдосконалити свої навички, важливо вибрати найкращі навички та прийоми, які є простими, ефективними, легкими у виконанні та можуть бути реалістично застосовані в реальних умовах. Потім ви повинні повторювати ці техніки, поки вони не стануть другою натурою. Це максимізує шанси на те, що ви будете реагувати негайно в ситуації високого рівня стресу. Основна мета цього посібника — допомогти вам розвинути навички.

Фізична підготовка

Фізична підготовка є критично важливим, але часто ігнорованим фактором, який впливає на ваші шанси на виживання в бойовій ситуації. Навіть досвідчені бійці з правильним мисленням і високим рівнем ситуативної обізнаності можуть програти бій просто тому, що у них закінчилася енергія. Для того, щоб підтримувати належний рівень бойової готовності, вам не потрібно досягати такого ж рівня фізичної підготовки, як у професійних або олімпійських спортсменів. Достатньо просто залишатися здоровим, підтримувати пристойний рівень серцево-судинної витривалості, швидкості бігу, функціональної сили та координації. Популярні комерційні фітнес-програми не завжди фокусуються на найкорисніших здібностях, необхідних для ведення бою. Наприклад, багато людей бігають підтюпцем, але чи багато з них також бігають спринт для розвитку швидкості? Вміння швидко бігати, не падаючи, є однією з найважливіших навичок виживання в перестрілці чи надзвичайній ситуації, проте більшість людей рідко практикують спринт. Для тих, хто цікавиться бойовою підготовкою, *Special Tactics* пропонує низку книг та курсів на цю тему.

Зміст

ОГЛЯД КУРСУ	4
Втрачене мистецтво засідки	4
Про що ця книга	7
ВСТУП	9
Чотири основи для виживання.....	9
Правильне мислення	9
Ситуаційна обізнаність	10
Оволодіння навичками.....	10
Фізична підготовка.....	11
ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАСІДКИ.....	12
Планування і тактичні концепції	12
Міркування щодо планування засідки	12
Типи та формування засідок.....	16
Огляд піхотної зброї.....	19
Організація засідки.....	24
Тактичні концепції, що стосуються засідки	26
ОСНОВИ ЗАСІДКИ.....	32
Шкільна лінійна засідка.....	32
ОСНОВИ ЗАСІДКИ.....	48
Формування засідки	48
ОСНОВИ ЗАСІДКИ.....	65
Охоронні позиції	65

ОСНОВИ ЗАСІДКИ.....	77
Розробка зони ураження	77
БОЙОВІ ЗАСТОСУВАННЯ.....	90
Тактичне використання місцевості.....	90
БОЙОВЕ ЗАСТОСУВАННЯ	101
Тактика засідки на місцевості	101
БОЙОВЕ ЗАСТОСУВАННЯ	108
Бойове мистецтво для засідки.....	108
ПОДАЛЬШЕ НАВЧАННЯ.....	132
Курси та ресурси	132

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

ТЕХНІКА ЗАСІДКИ ДЛЯ МАЛИХ ПІХОТНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

Підписано до друку 08.03.2023 р. Формат 60x84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,5. Тираж 300 прим.

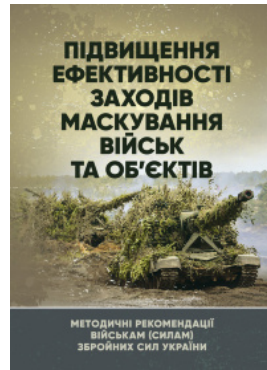
Видавництво «ЛІТЕРА»
04176 м. Київ, вул. Електриків, 23-а

Рекомендована література

Наказ ГШ ЗСУ № 124 —
Інструкція з
діловодства у Збройних
Силах України (2017
рік)

Підвищення
ефективності заходів
маскування військ та
об'єктів

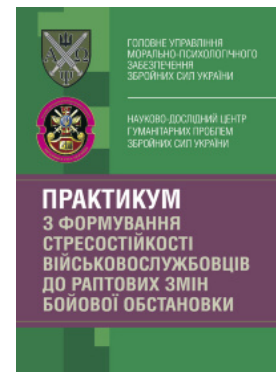
Папка для документів
(військовим)

Наказ ГК № 140 —
Тимчасовий порядок
оформлення
оперативних (бойових)
документів

Виды дронов.
Устройство. Сборка

Практикум з
формування
стресостійкості
військовослужбовців
до раптових змін
бойової обстановки

WAR BOOKS
військова література

КУПИТИ